

eiopa
EUROPEAN INSURANCE
AND OCCUPATIONAL PENSIONS AUTHORITY

Sprawozdanie roczne za 2016 r.

w skrócie

Ani EIOPA, ani żadna osoba działająca w imieniu EIOPA nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania zamieszczonych poniżej informacji.

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2018

Print EI-AD-17-001-PL-C ISBN 978-92-95087-92-7 doi:10.2854/806072
PDF EI-AD-17-001-PL-N ISBN 978-92-95214-16-3 ISSN 2529-5861 doi:10.2854/944874

© EIOPA, 2018

Kopiowanie dozwolone pod warunkiem podania źródła.

Wykorzystywanie lub powielanie zdjęć i innych materiałów, co do których EIOPA nie przysługują prawa autorskie, wymaga bezpośredniej zgody właściciela praw.

Słowo wstępne Przewodniczącego

EIOPA wierzy, że zapewnienie sprawnego i skutecznego nadzoru nad sektorami ubezpieczeń i emerytur wymaga całościowego i zintegrowanego podejścia do europejskiego nadzoru ostrożnościowego i kontroli postępowania podmiotów, dlatego też od dziesięciu lat dokładamy usilnych starań, by wykonywać swój mandat poprzez zapewnienie wysokiej jakości regulacji, merytorycznego doradztwa i nadzoru na szczeblu Unii Europejskiej. Rok 2016 nie był pod tym względem wyjątkiem. Niniejsze sprawozdanie zawiera szczegółowe informacje na temat naszej działalności i osiągnięć w ubiegłym roku, ze szczególnym uwzględnieniem wysiłków Urzędu na rzecz stworzenia wspólnej europejskiej kultury nadzoru, opartej na stosowaniu ujednoliconych praktyk nadzorczych w całej UE.

W 2016 r. EIOPA opracował i wdrożył narzędzia i projekty mające na celu zwiększenie konwergencji w zakresie nadzoru, zapewnienie stabilności finansowej oraz wzmocnienie ochrony konsumentów z korzyścią dla ubezpieczających i beneficjentów z Unii Europejskiej. Oprócz realizacji szeroko zakrojonych zadań w ramach wdrażania dyrektywy Wyłącalność II, między innymi w zakresie bezpiecznego gromadzenia i przechowywania danych, EIOPA rozpoczął comiesięczne obliczenia i publikowanie stóp wolnych od ryzyka i po raz pierwszy opublikował sprawozdanie dotyczące środków w zakresie gwarancji długoterminowych. Urząd przeprowadził ogólnounijne testy warunków skrajnych w sektorze ubezpieczeń, opracował podejście makroostrożnościowe do przypadków utrzymywania się niskich stóp procentowych w kontekście dyrektywy Wyłącalność II, opublikował roczne sprawozdanie dotyczące trendów konsumenckich i doradzał Komisji Europejskiej w zakresie opracowania ogólnoeuropejskiego indywidualnego produktu emerytalnego (PEPP), a także przygotowania, wraz ze Wspólnym Komitetem, dokumentów zawierających kluczowe informacje dotyczących detalicznych produktów zbiorowego inwestowania i ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych (PRIIPS).

W zakresie pracowniczych programów emerytalnych EIOPA opublikował Opinię w sprawie wspólnych ram oceny ryzyka i przejrzystości, w której zaproponował dalsze działania na rzecz zapewnienia długoterminowej stabilności przyrzeczeń emerytur oraz zachęcał do terminowych korekt.

EIOPA realizował swój kompleksowy plan na rzecz zapewnienia konwergencji w zakresie nadzoru poprzez prowadzenie dalszych prac nad Podręcznikiem dobrych praktyk nadzorczych, opracowywanie raportów dotyczących

spójności poświęconych określonym istotnym aspektom modeli wewnętrznych oraz poprzez wizyty u krajowych organów nadzoru, wydawanie niezależnych opinii, kwestionowanie praktyk nadzorczych oraz wspieranie udoskonalenia nadzoru krajowego poprzez takie działania jak przeglądy sytuacji w sektorach ubezpieczeń poszczególnych krajów (Balance Sheet Reviews). Coraz więcej uwagi poświęcano również praktykom w zakresie nadzorowania transgranicznej działalności ubezpieczeniowej.

Urząd będzie czerpał z tych osiągnięć w 2017 r., starając się ugruntować swoją pozycję jako wiarygodnego organu nadzoru poprzez priorytetowe traktowanie konwergencji praktyk nadzorczych oraz współuczestniczenie w realizacji działań Komisji Europejskiej w takich obszarach jak budowanie unii rynków kapitałowych. EIOPA musi zachować gotowość do reagowania na zmieniające się warunki polityczne i biznesowe, w szczególności w związku z nabierającą rosnącego znaczenia digitalizacją i coraz powszechniejszym użyciem dużych zbiorów danych. EIOPA musi zapewnić sobie zdolność do nadążania za tymi zmianami, tak by skutecznie reagować na możliwości i wyzwania, jakie niesie ze sobą innowacyjność, z korzyścią dla konsumentów i przy jednoczesnym zapewnieniu im ochrony.

Realizując swoje cele, opieramy się na współpracy z różnymi partnerami i zainteresowanymi stronami. Chciałbym skorzystać z okazji, aby podziękować naszym kolegom z krajowych organów nadzoru za ich stałą współpracę z Urzędem oraz otwartość, jaką okazywali w zeszłym roku. Chciałbym również podziękować Radzie Organów Nadzoru oraz Zarządowi EIOPA za ich strategiczne zaangażowanie. Solidnej europejskiej kultury nadzoru nie da się zbudować z dnia na dzień, ale dzięki swojej wspólnej pracy możemy przyczynić się do pozytywnych zmian, które przyniosą korzyści europejskim konsumentom.

Gabriel Bernardino

Słowo wstępne Dyrektora Wykonawczego

4

Patrząc wstecz na rok 2016, cieszę się, ponieważ mogę powiedzieć, że EIOPA zrealizował swój cel, którym było działanie jako organizacja odpowiedzialna, kompetentna i profesjonalna.

Jak zawsze nieodzownym elementem naszej pracy jest dążenie do zapewnienia wysokiego standardu naszych działań. Jako organizacja nieustannie poszukujemy możliwości poprawy sprawności działania i jakości wyników.

W 2016 r. nasze działania w tym zakresie obejmowały przegląd struktury organizacyjnej EIOPA z myślą o zapewnieniu jak najsprawniejszej pracy Urzędu oraz jak najlepszego wykorzystania jego zasobów w celu realizacji przyjętego programu prac. Nowopowstała struktura organizacyjna, która rozpoczęła funkcjonowanie pod koniec 2016 r., odzwierciedla zmianę strategii EIOPA, która polega na odejściu od regulowania na rzecz nadzoru i uwzględnia praktyczne doświadczenia ostatnich pięciu lat. Zmiany umożliwiły lepsze przypisanie pracowników do poszczególnych priorytetów organizacyjnych EIOPA i pozwolą lepiej realizować cele strategiczne Urzędu, w szczególności dzięki lepszej koordynacji i wydajniejszej pracy w obrębie organizacji.

Zarządzanie zasobami, zarówno ludzkimi, jak i finansowymi, pozostaje jednym z priorytetów EIOPA. Na koniec 2016 r. obsadzono 95,7 % stanowisk przewidzianych w planie zatrudnienia spośród ogólnej liczby 139 wakatów. W ciągu całego roku urząd przeprowadził 26 kampanii rekrutacyjnych, chociaż przyciągnięcie i utrzymanie utalentowanych pracowników nadal

pozostaje wyzwaniem. Jeżeli chodzi o działania na przyszłość, w 2016 r. EIOPA podjął istotne działania na rzecz opracowania ram kompetencyjnych określających wymagane kompetencje w zakresie nadzoru, które ułatwią Urzędowi realizację coraz bardziej rozbudowanych zadań nadzorczych.

Budżet operacyjny EIOPA na 2016 r. wyniósł 21 762 500 EUR, a wykonując go, EIOPA stosuje wszystkie zasady i standardy należytego zarządzania finansami. Z przyjemnością informuję, że na koniec 2016 r. poziom wykonania budżetu po stronie środków na zobowiązania kształtował się na poziomie 99,68 %.

Jeżeli chodzi o przyszłość, zmiany krajobrazu politycznego i otoczenia biznesowego oznaczają, że Urząd będzie musiał zapewnić sobie zdolność aktywnego reagowania na zmieniające się priorytety lub nowe zadania. Pomoże nam w tym solidna kultura organizacyjna i pragnę z dumą oświadczyć, że wykonując swoje zadania, pracownicy EIOPA postępują zgodnie z sześcioma wartościami wyznawanymi przez Urząd (sprawność, niezależność, uczciwość, odpowiedzialność, praca zespołowa i przejrzystość). Dzięki naszemu wspólnemu rozumieniu tych wartości będziemy w stanie, jako organizacja, skutecznie wspólnie reagować na przyszłe wyzwania, abyśmy nadal mogli realizować swój nadrzędny cel, jakim jest wzmocnienie ochrony konsumentów i stabilności finansowej z korzyścią dla europejskiej gospodarki, przedsiębiorstw, a przede wszystkim obywateli.

Fausto Parente

Wprowadzenie

Ubezpieczenia odgrywają w społeczeństwie istotną rolę. Jeżeli funkcjonują w sposób prawidłowy, ograniczają ryzyko i przyczyniają się do wzrostu gospodarczego oraz stabilności finansowej, zapewniając obywatelom zwiększone bezpieczeństwo finansowe. Dysponując aktywami rzędu dwóch trzecich unijnego produktu krajowego brutto (PKB) (73 % w 2015 r.)⁽¹⁾, unijny sektor ubezpieczeń stanowi istotną część sektora finansowego. Natomiast należności sięgające jednej trzeciej zamożności europejskich gospodarstw domowych oznaczają, że od szeroko pojętego sektora ubezpieczeniowego zależą przyszłe dochody konsumentów. Emerytury pracownicze mają tymczasem zasadnicze znaczenie dla zagwarantowania osobom starszym ochrony przed ryzykiem ubóstwa na emeryturze. Poziom aktywów funduszy emerytalnych, który sięga około 25 % PKB UE⁽²⁾, a w niektórych krajach znacznie więcej, szybko rośnie, stając się źródłem inwestycji na rynkach finansowych.

Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA) powstał w styczniu 2011 r. w wyniku reform struktury nadzoru unijnego sektora finansowego. EIOPA jest niezależnym unijnym organem doradzającym Parlamentowi Europejskiemu, Radzie Unii Europejskiej i Komisji Europejskiej. Do jego głównych zadań należą pomoc w zachowaniu stabilności systemu finansowego, zapewnienie przejrzystości rynków i produktów finansowych, a także ochrona ubezpieczających oraz uczestników i beneficjentów programów emerytalnych.

Celem Urzędu jest ochrona interesu publicznego poprzez przyczynianie się do zapewnienia stabilności i efektywności systemu finansowego w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej z korzyścią dla unijnej gospodarki, obywateli i przedsiębiorstw. Urząd realizuje tę misję poprzez promowanie solidnych ram prawnych i spójnych praktyk nadzoru w celu ochrony praw ubezpieczających, uczestników i beneficjentów programów emerytalnych oraz zwiększanie publicznego zaufania do sektorów ubezpieczeń i emerytur pracowniczych w Unii Europejskiej.

EIOPA jest jednym z trzech europejskich organów nadzoru tworzących ważny element Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego (ESFS) – zintegrowaną sieć krajowych i europejskich organów nadzoru, która zapewnia niezbędne powiązania między szczeblami nadzoru makro- i mikroostrożnościowego, pozostawiając bieżący nadzór organom szczebla krajowego.

W prezentowanym sprawozdaniu rocznym przedstawiono najważniejsze osiągnięcia Urzędu w 2016 r. w ramach jego głównych obszarów działalności, do których należą:

- wzmocnienie ochrony konsumentów;
- poprawa funkcjonowania rynku wewnętrznego UE w dziedzinie emerytur i ubezpieczeń;
- wzmocnienie stabilności finansowej sektora ubezpieczeń i pracowniczych programów emerytalnych oraz
- funkcjonowanie EIOPA jako odpowiedzialnej, kompetentnej i profesjonalnej organizacji.

⁽¹⁾ Źródło: Eurostat oraz dane statystyczne EIOPA dotyczące ubezpieczeń/reasekuracji w UE/EOG <https://eiopa.europa.eu/financial-stability-crisis-prevention/financial-stability/statistics>

⁽²⁾ Źródło: <https://eiopa.europa.eu/financial-stability-crisis-prevention/financial-stability/statistics>

RAMKA INFORMACYJNA: Najważniejsze osiągnięcia w 2016 r.

Dokumenty zawierające kluczowe informacje

Regulacyjne standardy techniczne (RTS) w sprawie dokumentów zawierających kluczowe informacje dotyczących detalicznych produktów zbiorowego inwestowania i ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych (PRIIP) są przełomem pod względem poprawy przejrzystości produktów inwestycyjnych, ponieważ zapewniają proste i porównywalne przekrojowe informacje z sektorów bankowego, ubezpieczeniowego i papierów wartościowych. Teraz konsumenci mogą po raz pierwszy łatwo porównywać różne produkty i świadomie podejmować decyzje inwestycyjne odpowiadające ich szczególnym potrzebom.

Rozpoczęcie ogólnounijnego tematycznego przeglądu praktyk rynkowych wśród zakładów ubezpieczeń działających na rynku ubezpieczeń na życie powiązanych z funduszami inwestycyjnymi

Przeglądy tematyczne są najważniejszym narzędziem strategii EIOPA w zakresie nadzorowania działalności podmiotów, skupiającym się na określonych rodzajach działalności finansowej lub produktach, w przypadku których wstępne dowody wskazują na możliwość występowania potencjalnej szkody dla konsumentów. Przegląd przeprowadzony w 2016 r. koncentrował się na identyfikacji potencjalnych źródeł szkody dla konsumentów, wynikających z relacji między ubezpieczycielami a zarządzającymi aktywami. Omawiany przegląd tematyczny stanowi ważny krok w kierunku skutecznego rozpowszechniania i realizacji strategii EIOPA na rzecz kompleksowych, opartych na ryzyku i prewencyjnych ram nadzorowania działalności.

Doradztwo dotyczące identyfikacji i kalibracji kategorii ryzyka inwestycji w infrastrukturę

Inwestycje w infrastrukturę mogą być bardzo korzystne dla sektora ubezpieczeń. Jednak niektóre projekty infrastrukturalne są skomplikowane i mogą wymagać szczególnej wiedzy w zakresie zarządzania ryzykiem. Dlatego EIOPA zaproponował bardziej uszczegółowione podejście i stworzenie odrębnej klasy aktywów w ramach formuły standardowej stosowanej w odniesieniu do inwestycji w projekty infrastrukturalne określonej w dyrektywie Wypłacalność II. W ramach proponowanego podejścia przewidziano znaczące obniżenie narzutów z tytułu ryzyka stosowanych w odniesieniu do kwalifikujących się inwestycji w akcje i udziały oraz instrumenty dłużne w ramach projektów infrastrukturalnych.

Doradztwo w zakresie budowania jednolitego unijnego rynku indywidualnych produktów emerytalnych (personal pension products – PPP)

Doradztwo, którego udzielał EIOPA w odpowiedzi na wniosek Komisji Europejskiej, stanowiło ważny wkład w debatę na temat tego, jak indywidualne emerytury mogą przyczynić się do zaspokojenia potrzeb w zakresie zapewnienia wystarczających dochodów emerytalnych i wspierania zwiększonych długoterminowych inwestycji korzystnych dla dostawców takich produktów. Ze względu na duże zróżnicowanie rynku indywidualnych produktów emerytalnych wewnątrz Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) jedynie odpowiedni z perspektywy ostrożnościowej, stosowany w ramach odrębnego systemu, wiarygodny, przejrzysty i opłacalny produkt jest w stanie skutecznie pokonać bariery i utrudnienia wynikające z transgranicznego prowadzenia działalności i oferty.

Gotowość EIOPA do sprawozdawczości w ramach dyrektywy Wypłacalność II

Dyrektywa Wypłacalność II określa wymogi dotyczące sprawozdawczości oraz funkcję, jaką ma pełnić EIOPA w zakresie bezpiecznego gromadzenia danych określonych w dyrektywie i zarządzania nimi. W 2016 r. EIOPA otrzymał pierwszy zestaw pełnych danych gromadzonych w ramach sprawozdawczości, co jest jednym z głównych etapów realizacji projektu, jakim jest dyrektywa Wypłacalność II. Aby zrealizować cele w zakresie sprawozdawczości, EIOPA opracował wspólne wzory sprawozdań i narzędzia sprawozdawcze, tak aby ułatwić przedsiębiorstwom wywiązywanie się z obowiązków sprawozdawczych. Urząd stworzył również w pełni funkcjonującą centralną bazę danych ubezpieczeniowych, która stanie się najbardziej kompleksową i wiarygodną bazą danych o zakładach ubezpieczeń. Dane te będą analizowane i przekazywane właściwym organom krajowym w uzupełnieniu ich własnych informacji, zapewniając wartość dodaną.

Comiesięczne publikowanie stóp wolnych od ryzyka oraz symetryczne korygowanie ryzyka kapitałowego

Najważniejsze wskaźniki określone dyrektywą Wypłatność II będą odtąd obliczane w sposób jednolity w całej Unii Europejskiej, a dzięki ich comiesięcznej publikacji przez EIOPA będzie można śledzić ich kształtowanie się w odniesieniu do zakładów ubezpieczeniowych/reasekuracyjnych.

Pierwsze roczne Sprawozdanie w sprawie gwarancji długoterminowych i środków w zakresie ryzyka związanego z inwestowaniem w akcje

Po raz pierwszy EIOPA przedstawił sprawozdanie dotyczące stosowania gwarancji długoterminowych i środków mających przeciwdziałać ryzyku związanemu z inwestowaniem w akcje oraz ich wpływu na sytuację finansową europejskich ubezpieczycieli. Wyniki tego przeglądu potwierdziły istotny wpływ tych środków na sytuację finansową ubezpieczycieli, wskazując, że spełniają one swoją rolę, między innymi, wywierając pozytywny wpływ na stabilność finansową, o czym świadczą testy warunków skrajnych przeprowadzone przez EIOPA w sektorze ubezpieczeniowym w 2016 r.

Przeprowadzenie Oceny jakości aktywów (Asset Quality Review) oraz Przeglądu sytuacji w sektorach emerytur i ubezpieczeń (Balance Sheet Review) w Bułgarii

EIOPA odegrał istotną rolę w rozpoczęciu oceny odporności obu sektorów w Bułgarii, która przyczyniła się do zwiększenia wiarygodności i zaufania klientów. Służąc pogłębioną wiedzą fachową i doświadczeniami, EIOPA współprzewodniczył komitetowi sterującemu i kierował pracami merytorycznymi, między innymi, kierując opracowaniem metodyki przeglądu.

Test warunków skrajnych EIOPA w sektorze ubezpieczeń w 2016 r.

EIOPA, stosując wspólne ramy analityczne, przeprowadził ogólnounijny test warunków skrajnych w celu oceny wrażliwości i odporności ubezpieczycieli na poważne niekorzystne zmiany na rynku. Wyniki potwierdziły poważne wyzwania spowodowane obecną sytuacją makroekonomiczną, wobec których stoi europejski sektor ubezpieczeń. Testy, przeprowadzone już po wejściu w życie przepisów dyrektywy Wypłatność II, pozwoliły na uzyskanie „wysokiej rozdzielczości obrazu” słabości sektora, wymagających wzmożonej uwagi ze strony organów nadzoru. EIOPA będzie ściśle monitorować wdrażanie przez właściwe organy krajowe zaleceń opracowanych w wyniku przeprowadzonych testów w celu zapewnienia skoordynowanego reagowania na sytuacje, które mogą zagrozić prawidłowości funkcjonowania nadzorowanych podmiotów, a łącznie – dla całego systemu.

Dokument konsultacyjny dotyczący potencjalnej harmonizacji ram działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do ubezpieczycieli

Dokument sporządzony przez Urząd przedstawia zarys obecnej fragmentarycznej sytuacji, a jednocześnie przygotowuje grunt pod ujednolicone ramy działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji i proponuje zręby nowego systemu. Ramy te mogą stanowić ważny krok i jeden z najważniejszych kamieni milowych na drodze ku bardziej rozbudowanemu i stabilniejszemu rynkowi ubezpieczeniowemu, korzystnemu dla ubezpieczających.

Sporządzona dla instytucji UE opinia dotycząca wspólnych ram oceny ryzyka i przejrzystości instytucji oferujących pracownicze programy emerytalne (IORP)

Opinia stanowi istotny krok w kierunku zapewnienia realistycznych, uwzględniających ryzyko informacji o sytuacji finansowej funduszy emerytalnych. Zalecenia EIOPA dotyczące unowocześnienia europejskiego systemu regulującego kwestie pracowniczych funduszy emerytalnych mają na celu wsparcie sektora pracowniczych programów emerytalnych, tak aby umożliwić mu stawienie czoła bieżącym i przyszłym wyzwaniom.

eioipa
EUROPEAN INSURANCE
AND OCCUPATIONAL PENSIONS AUTHORITY